

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія та організація наукових досліджень

Освітня програма «Французька мова і література»
Другий (магістерський) рівень

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно),
перша – французька

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ - 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методологія та організація наукових досліджень
Викладач (-і)	Кандидат філологічних наук, доцент Остапович Олег Ярославович
Контактний телефон викладача	050 513 96 01
Е-mail викладача	oleg.ostapovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	денна, заочна, дистанційна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Відповідно до Плану-графіку контролю самостійної роботи викладачами кафедри, на якій читається дисципліна
2. Анотація до курсу	
Курс має на меті забезпечити студентів методологічними знаннями з основних розділів теорії сучасної лінгвістики. Зміст дисципліни охоплює основні концепції і теорії дослідження мови, специфіку фахової термінології, методи дослідження явищ сучасної мови, аналіз сучасних поглядів на дискусійні мовознавчі проблеми. Зазначений курс спрямований на розвиток здатності студентів самостійно набувати і удосконалювати знання та вміння через пошук, читання і реферування наукової літератури і покликаний забезпечити студентів знаннями теорії мови і необхідним мінімумом фахової термінології з основних галузей мовознавства для подальшого проведення наукових досліджень.	
3. Мета та цілі курсу	
Метою викладання навчальної дисципліни “Методологія і організація наукових досліджень” є ознайомлення студентів із теоретико-методологічними засадами основних шкіл і напрямків лінгвістики у їх історичному розвитку, зокрема, із парадигмами мовознавчих студій – від донаукової, філософської до класичної, порівняльно-історичної, неокласичної, структурно-системної та найновітнішої, постнеокласичної, антропоцентрично-когнітивної парадигми у сучасному мовознавстві. Основними завданнями вивчення дисципліни є поглиблення знань, одержаних у базових теоретичних курсах з лінгвістичних дисциплін, з акцентом на їх історичний розвиток з метою проведення власних наукових розвідок з різних галузей лінгвістики; опанування поняттєво-термінологічного апарату різних мовознавчих шкіл з окресленням перспектив застосування їх теорій при підготовці кваліфікаційних магістерських робіт.	
4. Результати навчання (компетентності)	
Результатом вивчення дисципліни є формування професійних компетентностей – вміння вести самостійний аналіз науково-теоретичної літератури та емпіричного мовного матеріалу магістерського дослідження із використанням класичних та новітніх мовознавчих теорій. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: Знати теоретичні засади та основні історичні етапи зародження і розвитку лінгвістики як науки; характеристики загальнофілософського етапу мовознавчих студій; емансипації мовознавства як науки, окремої від філософії; порівняльно-історичного мовознавства, молодогограматизму, гумбольдтіанських типологічних студій та психологізму; структуралізму та постструктуралізму; когнітивної, функціональної та прагмалінгвістики. Розуміти і адекватно вживати метамовний термінологічний інструментарій різних шкіл і напрямків лінгвістики; застосовувати знання, одержані у базових теоретичних курсах з мовознавчих дисциплін для дослідження історії вивчення проблеми магістерської роботи; самостійно працювати із науковими текстами першоджерел для розробки теоретичної концепції кваліфікаційної роботи. Володіти навичками використання інформаційних, комунікаційних та мультимедійних технологій у навчанні та професійній діяльності. Володіти здатністю до здійснення творчого наукового пошуку та проведення досліджень на	

відповідному рівні.

Володіти здатністю до конструктивної критики й самокритики, прагнення самовдосконалення в особистісному та професійному аспектах.

здатність самостійно набувати та удосконалювати необхідні знання та вміння шляхом опрацювання лекційного матеріалу та теоретичної літератури з тем курсу;

Володіти здатністю самостійно аналізувати лінгвістичні явища;

Володіти здатністю реферувати сучасну наукову літературу із запропонованих розділів мовознавства;

Володіти здатністю вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень;

Володіти здатність критично осмислювати запропоновані завдання, які стосуються теми кваліфікаційного дослідження

Застосовувати сучасні методики і технології для забезпечення якості наукового дослідження в конкретній філологічній галузі;

Брати участь у наукових семінарах, конференціях, наукових гуртках, дискусіях з обраної філологічної галузі.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	035 Філологія Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька	1	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
1. Науковий метод у лінгвістиці 1. Методологія організації науково-дослідної роботи як навчальна дисципліна. 2. Системно-функціональний та антропоцентричний підхід у мовознавстві. 3. Методологія, метод і методика	Лекція, семінар	Див. П. 8	4	5	Вересень 2019

4. Методи сучасних лінгвістичних досліджень 2. Вибір теми і планування наукового дослідження 1. Обґрунтування вибору теми роботи 2. Предмет і об'єкт дослідження 3. Складання плану і композиція наукової роботи 4. Джерела емпіричного мовного матеріалу	Лекція, семінар		4	5	Вересень 2019
3. Метамова досліджень у лінгвістиці 1. Вимоги до наукової термінології 2. Вимоги до дефініцій у тексті наукової праці 3. Науковий стиль викладу	Лекція, семінар		4	5	Жовтень 2019
4. Обробка і подача інформації у науковому тексті 1. Методика роботи з теоретичною літературою 2. Стандарт бібліографічного опису 3. Правила наведення посилань і цитат, етичні норми наукової	Лекція, семінар		4	5	Жовтень 2019

коректності. 4. Академічна доброчесність та антиплагіатний контроль. 5. Підготовка до захисту та захист студентської кваліфікаційної наукової роботи 1. Оформлення роботи та попередній захист. 2. Порядок рецензування наукової роботи. 3. Підготовка доповіді на захисті магістерської роботи. 4. Вимоги до ведення наукової дискусії.	Лекція		2		Листопад 2019
6. Постнеокласична голістично-синергійна парадигма сучасного мовознавства. 1. Інтуїтивні та емпіричні методи досліджень у лінгвістиці. 2. Квантитативно-емпіричний тренд «чому»-лінгвістики. 3. Професійна лінгвістика та аматорська псевдолінгвістика.	Семінар		2	5	Листопад 2019
7. Корпусна лінгвістика: напрями дослідження,	Семінар		2	5	Листопад 2019

перспективи. 1. Формування корпусної лінгвістики як складової мовознавчої науки. 2. Теоретичні засади корпусної лінгвістики. 3. Принципи побудови національних мовних корпусів.					
8. Використання сучасних комп'ютерних інформаційних технологій у мовознавстві 1. Мультимедійна електронна техніка на службі гуманітарної науки. 2. Поняття електронного текстового корпусу як бази даних. 3. Використання корпусних відомостей у аналізі мовного матеріалу та лексикографічній практиці.	Семінар		2	5	Листопад 2019
9. Методика корпусного аналізу у дослідженні лексики і фразеології. 1. Порядок реєстрації та пошукової роботи у корпусах.	Семінар		2	5	Грудень 2019

2.Метамова логічних дескрипторів пошуку. 3.Методологічні особливості та застереження корпусного аналізу усталених фразеологічних зворотів. 4. Порядок формулювання команд для пошукових завдань відповідно до предмету дослідження. 5.Кількісний та семантичний аналіз результатів пошуку. 6.Сигніфікантні коокурентні текстові оточення.					
10. Особливості наукового апарату в тексті студентського дослідження з лінгвістики 1.Спостереження, експеримент, опис у мовознавстві. 2. Гіпотеза, її верифікація та фальсифікація у мовознавстві. 3. Кількісний та статистичний математичний апарат лінгвістичного дослідження.	Семінар		2	5	Грудень 2019

4. Дедуктивний та індуктивний шляхи досліджень у мовознавстві. 11. Апробація та опублікування результатів студентських наукових досліджень 1. Особливості доповідей та дискусій на наукових конференціях. 2. Стаття в науковому журналі як особливий жанр наукового тексту. 3. Рецензування манускриптів науковими журналами. Пір-ревьюінг. 4. Плагіат та автоплагіат. Методика запобігання.	Семінар		2	5	Грудень 2019

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт „9.3. Види контролю” Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Участь в роботі впродовж семестру/залік - 100 Поточний контроль включає: тестування, виконання практичних завдань, самостійну роботу, усне опитування, реферат, доповідь, дистанційне навчання – тести. Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Допуск до заліку

	становить максимум 50 балів, бал за складання заліку (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів. Студент, який не набрав 25 балів, до заліку за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання заліку за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).
Вимоги до письмової роботи	Передбачене одне письмове підсумкове тестування, яке охоплює 40 завдань, з них кожне оцінюється по 0,5 балів (максимальна кількість балів – 20). Зразок підсумкової контрольної роботи (тесту) наведено в робочій програмі
Семінарські заняття	Усні відповіді, реферат, виступ, тести, доповідь, дистанційне навчання. Оцінюються по п'ятибальній системі Оцінюється відвідуваність усіх 10 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 30 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 0,6.
Умови допуску до підсумкового контролю	Позитивні оцінки з поточного контролю знань за змістовними модулями (оцінювання роботи студента під час практичних занять; поточне тестування після вивчення розділу; реферат) При виставленні допуску до заліку (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали підсумкового тестування.

7. Політика курсу

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу (модуль 1) та бали, отримані під час заліку (модуль 2). Допуск до заліку передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного, модульного та підсумкового контролю.

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.

На консультаціях викладача студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять і письмової роботи.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до [Положення 1](#) і [Положення 2](#)

8. Рекомендована література

Белова А.Д. Лінгвістичні перспективи і прогнози у XXI столітті // Лінгвістика XXI століття: нові дослідження і перспективи /НАН України. – К.: Логос, 2006. – С.22-31.

Кияк Т.Р., Огуй О.Д., Науменко А.М. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Т.Р. Кияк, О.Д. Огуй, А.М. Науменко. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.

Левицький В.В. Семасиологія. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 508 с.

Мазур О.В., Подвойська О.В., Радецька С.В. Основи наукових досліджень. – Вінниця: «Нова книга», 2013. – 120 с.

Огуй О.Д. МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ГУМАНІТАРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (типи систем та їх розгляд у ретроспекції). Пошуки методологічної та методичної основи для нової філології // Науковий вісник Чернів. Торгів.-економ. інституту КНТЕУ. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2005. – Вип.2-3: Гуманітарні науки: філологія. – С.145-152.

Огуй О.Д. Сучасні постнекласичні лінгвістична теорія та практика з епістемологічної точки зору // Мова і культура: Наук. щорічн.журн. – Вип.4. – Т.3.1: Національні мови і культури в їх специфіці та взаємодії. – К., 2002.–С.12-19.

Огуй О.Д. Пошуки методологічних основ історико-гуманітарних досліджень / О.Д. Огуй // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології: Зб. наук. ст. – Чернівці: Прут, 2003. – Т.1 (15). – С. 246-253.

Огуй О.Д. Знак в історичному ракурсі: Перспективи студій / О.Д. Огуй // Науковий вісник Чернівецького університету. Вип. 653: Германська філологія. – Чернівці: ЧНУ, 2013. – С. 3-9.

Остапович О.Я. Когнітивні та корпусні критерії визначення статусу фразеологічних гелветизмів. - Наукова конференція «Пріоритети сучасного германського та романського мовознавства». – Луцьк, 2007. // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. - № 4. – Філологічні науки. – 2007. – С. 380-385.

Остапович О.Я. Корпусний аналіз текстових електронних масивів у вивченні фразеології іноземних мов. Методологічні принципи, практична аплікація, межі й застереження // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. - №5. – Філологічні науки. – 2008. – С. 391-399.

Остапович О.Я. Корпусний метод у вивченні іноземних мов. Мультимедійна техніка на службі емпіризму. // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції „теоретичні та методологічні проблеми дослідження іноземних мов”. – Київ. – 2008. – С. 36-40.

Остапович О.Я. До питання виділення національного корпусу швейцарських паремій // Актуальні проблеми германської філології. – Чернівці. – „Книги – XXI”. – 2008. – С. 207-211
Biber, Douglas / Conrad, Susan / Reppen, Randi (1998): *Corpus Linguistics*. Cambridge.

Čermak F. Statistical methods for searching idioms in text corpora // *Phraseology in motion*. – Hohengehren: Schneider Verlag, 2006. – p. 33-42.

Coseriu E. *Geschichte der Sprachphilosophie. Von den Anfängen bis Rousseau*. – Tübingen: Francke, 2003. – S. 1-18.

Ernst P. Einführung in die germanistische Linguistik. – S.11-58

Fellbaum Ch. Idiome in einem Digitalen Lexikalischen System // *Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik*. – Jg. 34 – 2004. – S. 56-71.

Fillmore Ch. Scenes-and-frames-semantics // Zampolli A. (ed) *Linguistic structures processing*. – Amsterdam / New York: North Holland Publ. – 1977. - p. 55-81.

Geyken A. Korpora als Korrektiv für einsprachige Wörterbücher // *Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik*. – Jg. 34 – 2004. – S. 72-100.

Häcki-Buhofer A. Für und wider die Empirisierung der Sprachwissenschaft // *Möglichkeiten und Grenzen der empirischen Wissenschaft*. – Basel, 1995. – S. 115-131.

Klein W. Vom Wörterbuch zum Digitalen Lexikalischen System // *Zeitschrift für Literaturwissenschaft und Linguistik*. – Jg. 34 – 2004. – S. 10-55.

Moon, Rosamund (1998): *Fixed Expressions and Idioms in English. A Corpus-Based Approach*. Oxford.

Oguy O. D. *Lexikologie der deutschen Sprache* / O. D. Oguy. – Winnytsya: Nowa Knyha, 2003. – 416 S.

Rosch E. Natural categories // *Cognitive psychology*. 1973. – № 4. – S. 328-350.

Sampson G. Quantifying the shift towards empirical methods // *International Journal of Corpus Linguistics*. – 10: 1 (2005). – p.15-36.

Saussure F. de. Course de Linguistique generale. - Paris, 1949. - 420 p.

Stubbs, Michael (2001): *Words and Phrases. Corpus Studies of Lexical Semantics.* Oxford.

Wierzbicka A. Semantics, Primes and Universals. – Oxford, New York.: Oxford University Press., 1996.

Wierzbicka A. Understanding Cultures through their Key Words. – Oxford: - Oxford University Press., 1996

Викладач Остапович Олег Ярославови

